

також універсальним, а отже, метафізичним. Як особистість (у випадку особистісної євгеніки), або навіть суспільство (у випадку соціальної євгеніки) можуть вирішити, які властивості допустимі, а які неприйнятні в людині як такої?! Саме це питання і його відкритість, а зовсім не обов'язково «фанатизм і мракобісся» стає підставою, коли такі речі, як терапія зародкового шляху, вважають протиприродними та неприпустимими. Бо дійсно, чи маємо ми право брати на себе шлях і справу Бога?

Неєлов К.В.
Науковий керівник: архім. Костянтин (Стрельцов)
Харківська духовна семінарія

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ФІЛОСОФІЯ ТА ПРАВОСЛАВ'Я: СПІЛЬНІ ТА ВІДМІННІ РИСИ

Українська філософія формувалася упродовж майже усієї історії українського народу. Сучасні історичні дослідження кажуть, що праукраїнський етнос починає формуватися на наших землях наприкінці V - початку VI ст. Саме в цей період зароджується ядро сучасної української держави, столиця нашої країни - Київ. З цього часу та впродовж усього існування руських Земель, тобто земель Русі, аж до монгольської навали у середині XIII ст. формуються перші основні риси української філософії - антеїзм (ідея єдності людини та землі + любові першої до другої), екзистинційність (думка про те, що людина здатна сама обирати свою долю), кордоцентризм (розуміння дійсності не стільки мисленням («головою»), скільки «серцем» – емоціями, почуттями, внутрішнім, «душею»).

Сучасні філософські роздуми стосуються проблем національної свідомості, проблем організованості сучасного суспільства та їх вирішення, а також питання онтології людини (тобто її буття).

Варто розглянути усі ці основні ідеї та риси української філософії з позиції Церкви. Антеїзм, якщо розглядати його як просто любов до рідної землі, не має у собі нічого поганого. Але, на жаль, дуже часто «Земля-матір»

ставала культом годівниці усього людства, й таке шанування є нездоровим і йде у протиріччя із заповідями Господніми. Якщо казати про екзистенційність, то варто відзначити, що в християнстві (принаймні православ'ї) немає визначення долі наперед. Віра у долю - не православне. У цьому сенсі людина має свободу, за допомогою якої здатна схилитись або до добра, або до зла. Свобода керує нашими діями, спираючись на совість, яка дає оцінку нашим бажанням, задумам і вчинкам. І таким чином, ми здатні до свідомого вибору між добродієм та гріховністю. А якби доля була визначена наперед, хай навіть Творцем, то не було б сенсу ні у Покаянні, ні в інших таїнствах Церкви. Кордоцентризм - це перша спільна риса. Вона доволі часто присутня у Святому Письмі: «Полюби Господа Бога твого всім серцем твоїм і всією душею твоєю та всім розумінням твоїм» (Мф, 22:37).

За Посланням до Колосян (Кол. 3:11), Христос закликає людей стати більш милосердними, відкласти гнів, лють, злослів'я та прагнути йти за Спасителем, для якого немає ні елліна, ні іудея, ні варвара, ні скіфа. Тому питання національної свідомості для церкви немає сотеріологічного, тобто спасительного значення.

Якщо мова йде про проблему суспільного ладу, то тут на перший план найчастіше виходять екологія та проблема миру, яка останнім часом для нашої країни стала найактуальнішою. Предстоятель УПЦ, Блаженніший митрополит Київський та всієї України Онуфрій, ще з перших днів засудив війну як порушення заповіді «Не вбий». Такої ж позиції завжди дотримувалась і вся Церква. Стосунки між людиною і навколишньою природою були порушені в доісторичні часи, причиною цього стало гріхопадіння людини та її відчуження від Бога. Екологічна криза примушує переглянути наші відносини з навколишнім світом. Сьогодні все частіше критикують концепцію панування людини над природою і споживчий принцип у взаємозв'язках з нею. Православна Церква гідно оцінює працю, спрямовану на подолання екологічної кризи, і закликає до активної співпраці в громадських акціях на захист Божого творіння.

А сенс буття людини для церкви очевидно відомий – врятувати душу та досягти Царства Небесного.

Підбиваючи підсумки, можна сказати, що у християнстві та сучасній українській філософії присутні такі спільні риси: кордоцентризм та розглядання проблем суспільного ладу. І хоча відмінностей значно більше, спільні проблеми дозволяють людям з різними світоглядами об'єднуватись для вирішення питань, які однаково хвилюють і християнина, і сучасного українського філософа.

Немикіна О.С.
Науковий керівник Дишкант Т.М.
НТУ «ХП»

ФРІДРІХ НІЦШЕ: ПОГЛЯДИ ТА ІДЕЇ

Фрідріх Ніцше був німецьким філософом, який жив у 19 столітті. Він черпав натхнення у таких діячів, як Сократ, Артур Шопенгауер, Ральф Уолдо Емерсон, Ріхард Вагнер та Йоганн Вольфганг фон Гете. Його роботи найчастіше іронічні та викладені у стилі афоризмів, через що отримують неоднозначні інтерпретації, викликають багато розбіжностей. Його філософія була революційною для свого часу і досі має великий вплив на сучасну думку. Спробуємо розібратися, завдяки яким положенням це відбувається.

Філософія Ніцше, насамперед, філософія індивідуума, але не індивідуаліста. Прагнення зрозуміти особистість, знайти вихід з кошмарів епохи - епохи подвійної моралі в усьому: у відносинах з людьми, націями, державами, у відношенні до самого себе – такою бачиться мета філософських побудов Ніцше.

Ніцше одним із перших поставив під сумнів єдність суб'єкта, причинність волі, істину як єдину основу світу, можливість раціонального обґрунтування вчинків. Його погляди і ідеї були важливими для розвитку філософії, літератури, психології та культури загалом.

Основні риси його філософського спадку включають наступне: